

ЧАТО КАЛМАН ЕЛЕНИТЕ НА ГОСПОДИН МАЙЕР

Превод от унгарски: Валентин Русев, 1979

chitanka.info

Старият лесничей въздишаше:

— Ай, ай! И това ми дойде до главата. Да продавам елените на имението за отстрел! Ако можеше покойният господар да види, ще се преобърне в ковчега.

Управителят на имението огорчено махна с ръка:

— Остави, чичо Шаму! И без това си има от какво да се върти, ако знаеше какви ги върши синът му. И по-добре ще е, ако продадем десет елена по хиляда пенгьо^[1], отколкото младият граф да даде под наем цялото имение. Знаеш, че нищо не му пречи да го направи! А това преди всичко ще засегне теб, чичо Шаму.

Този довод подейства. Чичо Шаму, макар и въздишайки, написа обявлението:

ПРОДАВА СЕ ОТСТРЕЛВАНЕТО НА КАПИТАЛНИ ЕЛЕНИ; В ЛОВНАТА ХИЖА СЕ
ОСИГУРЯВА ПЪЛЕН КОМФОРТ.

Беше ужасно доволен от изискания си стил и това донякъде облекчи мъката му, но когато седна в каруцата, за да си тръгне към къщи, започна да става все по-сърдит на онези, които щяха да си пхат носа в красивите му гори, да стрелят по чудесните му, гледани с любов елени, и всичко само затова, защото имат пари, а едно е сигурно, че от ловуване си нямат никакво понятие.

— Виждал съм аз и такъв човек, който мислеше, че сърната е женската на елена! И все пак имаше лице да нарами ловната пушка.

След няколко дни обаче, когато се появи първият клиент, чичо Шаму остана приятно изненадан. Казваше се господин Майер. Идваше от Берн и искаше да убие три елена. Плати предварително, което се хареса на чичо Шаму повече и от чудесните пушки, които онзи вадеше една по една, за да му ги покаже. Господин Майер имаше три пушки. Двамата мъже се сприятелиха особено след като господин Майер показва, че има чудесни разбирания по отношение на лова на едър дивеч. Той така добре знаеше цялото майсторство на ловуването, че чичо Шаму тайничко в душата си му поиска извинение за това, че е имал такова лошо мнение за него. Господин Майер каза, че и той имал

чудесна ловна територия, но сърцето не му давало да стреля по собствените си елени, които познавал почти лично. С това той напълно спечели чичо Шаму.

Останаха така до полунощ, седяха на чаша вино, и си говореха за дивеч и пушки, за пушки и дивеч и накрая чичо Шаму започна да си мисли, че този човек владее по-добре от него ловния занаят. Поне на теория. Но дали знаеше да стреля?

— Господин директорът сигурно е чудесен стрелец — се реши да попита най-накрая чичо Шаму.

Господин Майер сви рамене:

— Ами както го погледнете! Познавам и по-добри от мен, но все още не се оплаквам нито от очите, нито от ръката си... Все пак не съм привърженик на рискованите изстрели. Няма по-лошо от това човек да рани бедното животно, вместо да го убие без всякакви мъчения. Това се е случвало и с мен... и сега все още имам угризения на съвестта, като си помисля за онези мъчения, които бедното животно трябваше да изтърпи, докато някъде умре.

Този разговор вече беше съвсем по вкуса на чичо Шаму. За тези думи той прие швейцареца в сърцето си:

— Та моля ви се, ще се постареем да няма причина за никакви оплаквания. Утре сутринта тук ще бъде горският, който ще ви води. Избрах такъв, който знае и немски. Казва се Щауб. Много способен младеж.

Тогава господин Майер зададе един странен въпрос, който в първия момент доста изненада чичо Шаму:

— Този човек стреля ли добре?

Лесничейт направи такава физиономия, че господин Майер намери за необходимо да даде обяснение:

— Разбирате ли, аз имам обичай да нося две пушки... И затова питам, защото едната ще е у него, а е доста неприятно усещането, когато зад теб върви неопитен човек със заредена пушка в ръце.

Чичо Шаму махна с ръка:

— Можете да бъдете спокоен, този човек е добър ловец, беше браконьер...

На другия ден преди обяд отново се срещнаха с господин Майер, който беше облякъл ловен костюм, но това никак не беше изгодно за него, защото си личеше, че и двата му крака бяха леви — този малък

телесен дефект почти не се забелязваше, когато той беше в нормални дрехи. Това бе забелязано от чичо Шаму само мимоходом, защото вниманието му бе обърнато към Щауб, който мъкнеше след господин Майер главата на един огромен четиринадесетак.

— Къде го убихте? — попита той. — Та аз дори изстрел не чух.

— Долу, в подножието на Чонкаш — отговори Щауб. Очите на Майер светеха от радост.

— Е, какво ще кажете? Нали е чудесна? Поне осем кила е!... Беше много далеч, доста трябваше да се катерим, но си струваше... Прокраднахме се на около 80 крачки. Куршумът го удари точно под плешката... тъкмо се изправяше и падна... Докато стигнем до него, беше вече умрял... На върха на планината обаче ревеше още един, посилен. Утре или още днес ще се опитам да го ударя...

Щауб тихичко се смееше, докато хвърляше главата и изтриваше кървавата си ръка от панталоните.

— Добре стреля тоя господин! — каза той на унгарски. — Щом се прицели, това беше краят на елена.

Господин Майер неспокойно завъртя главата си.

— Вас загт ер? — запита той — Вас заген зи?

— Че много хубаво стреляте, господин Майер! — отговори чичо Шаму.

Господин Майер скромно сви рамене:

— Майн гот! Не е чак толкова голяма работа! Е, вървете си, обърна се той към Щауб, — обварете черепа така, както Ви казах... И тогава ме събудете. А другото вече го знаете!

На чичо Шаму му направи впечатление, че Щауб застана в стойка мирно, като че ли беше глътнал шомпола на пушката. Искаше да го попита колко бакшиш е получил от швейцареца, но след това се отказа. Не бива да се фамилиарничи с хората, защото от това се разхлабва дисциплината. Каза му само това:

— Не забравяй да изчистиш оръжието! Иди вътре и му го поискай.

— Той не стреля с онази — отговори Щауб, — с тази стреля. — И показва висящата на врата му чудесна двуцевка. — Преди малко ми я даде — добави Щауб за обяснение.

... На другата сутрин швейцарецът пак замина с Щауб и следобед вече беше донесен новият елен. Това беше неповторим

осемнадесетак, най-хубавият в гората. Сърцето на чичо Шаму се сви и той започна да се кара на горския, когато останаха насаме.

— Как по дяволите намерихте точно този? Същата работа щеше да свърши и дванадесетак или четиринадесетак, това можеше да ти дойде и на тебе на ума, да не убивате най-хубавия.

— Показвах му два преди това, но той само махаше с ръка. Когато чу гласа на този, така тръгна към него, като че ли искаше да го настигне с бягане...

Вечерта на четвъртия ден донесоха главата и на третия елен. Това беше шестнадесетак. Господин Майер топло разтърси ръката на чичо Шаму:

— Наистина много благодаря!... Дори и не съм мислил, че със сравнително малко усилия ще се сдобия с такива чудесни трофеи.

Същия ден вечерта разговаряха още доста дълго време. Господин Майер наново и наново разказваше как и при какви условия бяха ударени трите елена. Правеше го с вълнение и без всякакъв оттенък на самохвалство, което подхождаше само на един чистокръвен ловец. Чичо Шаму му прости, и то дотолкова, че когато се прощаваха, обеща, че ако в бъдеще пак продават елени, преди да даде обявлението, първо да съобщи на него. В себе си се надяваше, че в бъдеще условията ще се подобрят и вече няма да продават елените, значи можеше да обещае.

Условията обаче не станаха по-добри, а, напротив, влошиха се. Така че пак дойде ред да се продават елени. Сега вече и чичо Шаму не се дърпаше, защото и неговото семейство чувстваше икономическата криза, и то доста често. По-скоро се чудеше на това, че Щауб не само живее добре, ами купи и 18 декара земя.

От какви пари? От тая заплата ли? Не може да бъде.

Щауб отговаряше:

— По-големият брат на жена ми почина. От него наследихме.

След това — понеже елените тук-там вече ревяха — попита с уважение:

— Господин главен лесничей, моля да не ви обижда въпросът ми, тази година дали ще дойде швейцарският директор, оня, който беше тук миналата година?

В джоба на чичо Шаму вече лежеше писмото, в което господин Майер пишеше, че е готов и тази година да купи четири елена, само би желал да получи отговор на това, дали още е там горският по име

Щауб и дали ще може пак той да го съпровожда, защото би му било неприятно да се запознава с нов човек, след като този вече знае всичките му навици.

— Хм — каза чичо Шаму с безразличен глас, но наблюдавайки с ъгъла на очите си Щауб, — онзи господин Майер ли? Възможно е да дойде. Не зная. Но защо питаш?

— Само защото ми даде много добър бакшиш. И сега би било добре, при тия времена... Вече съм му избрал и елени... Четири. Два дванадесетака, един четиринадесетак и един чудесен шестнадесетак. Само дано не отиде на друго място...

— Ами откъде знаеш, че тази година иска да убие четири.

— Лани казваше, че при същите условия би убил още четири, ако дойде пак...

През главата на чичо Шаму премина една мисъл, но той я отхвърли.

Глупости! Та това е невъзможно. Не би имало никакъв смисъл. И без друго... Сигурно момчето е много умело и господин Майер си мисли, че друг не би могъл да му покаже такива силни елени... Макар че нали тоя проклетник каза и миналата година, че господин Майер сам си избирал елените... Хм?... Тук нещо не е наред.

На глас обаче каза само това:

— Ами възможно е да дойде и тази година... Още не зная.

Колкото повече размишляваше върху нещата, толкова повече се убеждаваше, че няма никакъв повод за съмнение. И изобщо за какво може да става дума тук? Та не се е случило нищо извънредно или неразрешено. Господин Майер си купи три елена, избра си ги и си ги уби. Имаше право на това! Ако Щауб се е старал около него, то добре е направил. Ако е получил достойно възнаграждение, то против това никой не можеше да каже нищо.

— Само тая мръсна завист говори в мен — се терзаеше старецът, — тая мръсна ловджийска завист, която съм мразил през целия си живот!

Господин Майер пристигна и за една седмица уби елените си, този път наистина четири, два от които с капитални трофеи, и с тях си замина, като каза, че в бъдеще ще дойде пак. Щауб го изпрати на гарата, от това обаче едва не стана беля, защото се завърна у дома чак

след три дни в доста плачевно състояние, за което чичо Шаму искаше да му се кара, но се задоволи само с това да попита:

— Къде по дяволите беше, кучи сине?

— Малко бакшиш получих от господин директора, след това реших да изпия една чаша вино... Но станаха повече...

— Глупак! Всичко ли пропи, а? Защо ти трябваше? Сега, излиза, че напразно си работил, виждаш ли?

— Покорно докладвам на господина главния лесничей, че не всичките... Само шейсет крони.

— Само шейсет? Та колко си получил, че си изпил толкова много от тях...

Щауб се поколеба, потърка краката си в пода, след това отговори:

— Петдесет.

— Е, виждаш ли? За петдесет крони би могъл да си купиш едно прасенце, което след това да угоиш. Сега вече можеш да се простиш с тая работа.

Тук чичо Шаму излезе прав, защото Щауб наистина не купи прасенце, но за сметка на това купи две крави. А през пролетта започна да строи в двора си.

Построй къща, а до нея обор.

Чичо Шаму веднъж го заговори:

— Ей, Щауб! Да не би пак да е умрял някой роднина на жена ти, а? Или може би си убил и ограбил някой евреин?

— Не, господин главен лесничей. Покорно докладвам: сега умря моята леля, та от нея наследихме.

Чичо Шаму си каза: „Защо пък да не умре и лелята на Щауб, както на всички други? Доколкото зная, лелите на горските не са безсмъртни. Наистина не виждам нищо за чудене в цялата работа.“

Независимо от това все пак нещо го човъркаше отвътре и той започна да се интересува при адвоката, в резултат на което разбра, че Щауб не е наследявал нищо нито тази, нито миналата година. Чичо Шаму побледня. Значи все пак е швейцарецът? Той ли е дал толкова много пари на Щауб? Но защо?

По едно време си помисли да накара Щауб да си признае всичко, но след това реши друго. Ще изчака господин Майер да дойде. Той пак се беше обадил и щом получи телеграфен отговор, че елените вече реват, веднага пристигна.

Сега имаше по-малко време. Този път купи само три елена, но каза, че ако убие трите по-бързо и му остане още малко време, ще убие и четвърти.

— Е, до утре сутринта! — му каза чичо Шаму. — Донякъде и аз ще ви изпратя, защото имам работа нататък... Но няма да преча на удоволствието ви, не се безпокойте за нищо.

На следващия ден чичо Шаму преживя най-вълнуващото си ловно приключение. През цялото време си мислеше само това, как още като млад горски преследваше браконьерите: отпред ревящия елен, след него браконьера, когото искаше да хване на местопрестъплението, и по неговите следи той, полуловец-полудивеч, който трябваше да се страхува да не би напълненото за дивеч оръжие да стреля срещу него.

Защото и сега положението беше такова. Започна се с това, че при подножието на Копас Берц се сбoguва с господин Майер, след което тръгна към долината Къовечеш. Направи обаче само няколко крачки и след това неочаквано се обърна и започна да следи Майер и Щауб с внимателна и безшумна походка на дива котка. Наистина доста се умори от навеждането и клякането, от криенето между дърветата, докато ловците след двучасово ходене успяха да се приблизят на разстояние един изстрел от ревящия елен, а той да се приближи до тях. Но ненапразно беше изминал този тежък и съвсем не безопасен път, защото видя онова, което искаше да види — как господин Майер убива елен.

Да, наистина беше странно. Поне за такъв ловец, който е платил хиляда пенгьо за това развлечение и отгоре на всичко е пътувал от Берн дотук. Защото можеше спокойно да си остане у дома. Господин Майер имаше толкова общо с убиването на елена, колкото и с ланския сняг — елена уби не той, а Щауб. Господин Майер дори не повдигна пушката си, само със затаен дъх гледаше как се приготвя Щауб за изстрела „по селски“, как насочва оръжието към огромното животно и как улучва „царското“ му сърце с браконьерска безпощадност.

Чичо Шаму проследи цялото действие с бинокъл. Видя и това, как господин Майер бърка в джоба си и дава на Щауб голяма пачка пари. Как може да има такива хора, които дават хиляда пенгьо за един елен, убит от друг човек, и единственото удоволствие, което получават от това, е да лъжат у дома си, пред приятелите си, че... Не! Това е

невероятно и толкова смешно, че дори не можеш да се развличаш от него, а трябва само да се отвращаваш.

Старият лесничей сърдито се обърна на токовете си и бързо тръгна към къщи. У дома каза, че срочно трябва да замине за града, и повери делата си на своя заместник-стажант.

— Кога ще се върнете? — запита стажантът. — Утре ли?

— Не, утре не! Ще говорим по телефона.

Едва дочака колата да тръгне, непрекъснато се оглеждаше към гората, страхувайки се, че швейцарецът ще се върне и ще го свари, а чувстваше, че не би могъл повече да го гледа в очите, така силно се срамуваше вместо него.

— Хайде! Хайде!

Тръгнаха тъкмо навреме. На завоя на пътя се показва Майер и след него — усмихваният се Щауб, който носеше разкошната коронеста глава на чудесния двадесет и втори елен.

Господин Майер безкрайно съжаляваше, че господин лесничейт е заминал.

— Тъкмо сега, когато убих най-хубавия си елен!... Сигурно много ще съжалява, че не го е видял... А беше тежък случай, защото беше така скрит в гъсталака, че не виждах почти нищо друго от него освен рогата му... Обаче ако човек има малко опит и може да прецени къде да стреля, за тази работа е нужно само хладнокръвие и вярно око... А за тях пък не трябва да ходя до съседа, слава господи!

[1] Пенгьо — парична единица в Унгария до 1 август 1946 г., когато след хиперинфлация е заменена с форинт. — Бел. (moosehead) ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.